

SAVYER, SASK., CAN.

Kesäinen tervehdys kaikille Toverittaren lukijoille. Tulipa toki viimeinkin kesä! Farmarit hikoilevat pelloilla, kylväessään siementä maahan; toivossa että maaemo olisi nyt anteliaampi kuin viime vuonna. Ei saanut edellisenä vuotena kaikki edes siementä. Lujalle ottaa tämä farmarienkin elämä, kun kaikki kallistuu ja vielä katovuodet lisääksi seuraavat toinen toistaan. Yhä kireämmälle saa kiristää suolivyötään, jos mieli elää. Ja sittenkään — eikä olekin kumma — ei ymmärretä yhteenliittymisen merkitystä.

Osastossamme on menty jäljalleen eteenpäin. Työkokouksia on pidetty. Isosta unoista on ollut väitellyjä. Näytelmäseuraa nyhkästiin kylkeen, valittiin pa lisää jäseniäkin. Innostus hoi, missä menet!

Tunsin suurta mielipahaa kun Lasten-osasto ajottiin muuttaa englanninkieliseksi. Lehtemme on kyllin pieni ja siten tulisi vielä pienemmäksi, sillä usealle meikälaiselle on se kieli mahdollonta lukea. Se touhu taisi sentään jäädä tällä kertaa.

Hei, kontrin pikku työt, kirjottakaapa nyt Toverittareen. Onhan teissä pystyviä kirjottajia, jos on vain kylliksi hyvää halua. — On ainakin monta ahkeraa Toverittaren lukijaa. Siis, kirjottaa pitäisi myöskin.

Todistukseksi siitä, että köyhälistöluokka "kasvaa" on toveritar Tammela tuonut muilta mailta tytön, jonka nimeksi on annettu Aili Susanna. Pikku Ailista luonnollisesti tulee innokas luokkataistelija, niin ainakin toivoo Aina Mäki.

VIRGINIA, MINN.

Pakisen nyt vähän meidän sunnuntai-koulusta. Siitä ei tietääkseni enemminkin ole Toverittareissa mainittu mitään. Niin, tätä sunnuntai-koulua on osaston toimesta pidetty jo viime marraskuusta asti Fay operalla. Koulun toiminta on ollutkin kokolailla tyydyttävä. Maaliskuun 7 päivä oli koululaisilla iltamat ja nyt toukokuun 23 päivää pidettiin koulun lopettajaiset. Melkein kaikki ohjelma oli lapsilta. Täsmälleen klo 8:30 illalla alkoi ohjelma, kuten oli ilmoitettukin. Ensinnä oli yhteislaulua lapsilta: Punalippu puhtoinen. Lempi Hietala säesti. Kun lapset olivat lalaneet muutamia lauluja, niin seurasi avauspuhe sunnuntai-koululaiselta, Aili Elolta. Puhe sujui mainiosti. Esitys oli rohkeaa ja selvää. Hän iloitsi, kun taas saa vapaata aikaa koulusta. Kehotti seuraavan lukukauden alettua saapumaan suurilukuisena sunnuntai-kouluun. Sitten lausui runon Aina Hietala. Kertomuksen luki Rauha Vallin. Seuraavana ohjelmanumerona oli puhe Eino Aalolta. Runon lausui Bertha Mattila. Aina Hietala lausui Punasotilasten marssin ja myöskin Punasen ristin tytön laulun, sisarensa Lempin säestyksellä. On muuten harvinaista kuulla nuorelta työltä niinkin hyvää esitystä niin vaikeissa lauluissa. Sitten seurasi puhe John Hilliltä. Hill on ollut koulun opettajana. Hän puhui noin 15 minuuttia. Ihmetteli, kun yleisö niin vähälukuisena on tullut lasten iltamiin. Arveli, että ehkä mosi lasten vanhemmistakin on mennyt teatteriin, eikä ole viitsinyt saapua kuulemaan lastensa esityksiä. Puhuja yleensä terotti mielin koulun tarpeellisuutta ja lastenkasvatuksen tärkeyttä. Puhui kesäkouluun alkamisen puolesta. Runon lausui Aili Tuomaala. Taas seurasi yhteislaulua Hillin johdolla ja Lempi Hietalan säestyksellä. Väliaika pidettiin jolloin tarjottiin vapaasti jääkermää. — Sen jälestä esitettiin näytelmä: "Tädin marjat". Esitys sujui kokolailla

hyvin. — Martin Laakso luki toimintakatsauksen koko toimintakaudelta. Lopuksi oli kuvaelma: Sosiaalimin puu.

Koko illan ohjelma esitettiin mallikelpoisesti, kun ottaa huomioon ne kielelliset vaikeudet, mitä lapsilla on, joilla maassa syntyneinä on suomenkieli vaikeampaa oppia.

Niille vanhemmille, jotka eivät lähetä lapsiaan kouluun, annan moittivan sanan. Olette armottomia vanhempia, kun ette katso lastenne parasta. Kiellätte sen, mitä he tulevaisuudessa enimmänsä tarvitsevat, nimittäin tietoisuutta. Tietämättömyys on meidän pahin vihollisemme.

Eräs nainen.

Kanakopin asujain

"Tuossa, tuossa on talo, jossa työskentelen," selitin ylpeänä silloiselle palvelustoverilleni, joka minua oli saattamassa palveluspaikkani edustalle. "Eikös olekin komea talo!" Komea on, se on tosi... mutta missä on sinun huoneesi?" kysyi toverini.

"Täällä se on, sanoin, viedessäni hänet takapihalle, jossa osoitin kolmannella lattialla olevan huoneen kapeaa akkunaa. Se oli hyvin huomaamattomassa paikassa, kahden kulmion välissä. Ikkuna oli puoleksi auki... tuuli heilutteli puolirepaleisia ikkunaverhoja.

"Vai noin lähellä taivasta! Onpa se hyvin kanakopin näköinen... ainakin ikkunasta päättään."

"Kanakopin!"... nudistin kuin häveten. Myönsin itsekseni, että eipä se ollut edes kunnollisen kanakopin tapainen.

Niin pieni huonerajhi... huonoin, mitä tuon komean talon sisällä löytyi. Huonekaluina oli piironki, jonka yläpuolella riipui rikkiäinen kuvastimen puulikas kehyksessä. Sänky ja keinuoli, jonka istuin oli kunnut puhki, että istuessa oli asetettava tyyny istuimelle, että ei pudonnut...

"Kanakoppi!" kaikui korvisani.

En ollut huonetta nähnyt paikkaa ottaessa, enkä olisi jättänyt paikkaa ottamatta, vaikka olisin huoneeni nähnytkin. Olihan itse talo komea... ja sijaitsi hienoston kaupunginosassa!

Niin... ja sain tavallisen hyvän palkan: paremman kuin niistä paikoista, jotka liittyivät palvelijan hakuilmoitukseen: "sievä huone, kylpyhuone myös." Minun palvelupaikassani ei suvaitu palvelijan käyttävän kylpyhuonetta, enkä ollut sitä tähän asti paljoa kaivannutkaan. Nyt tuon toverini huomautuksen jällestä tulin sitäkin enemmän ajatelleeksi ja huomasin kylpyhuoneen tarpeellisuuden. Oli talossa kolme kylpyhuonetta, mutta ei ollut tilaisuus niitä käyttää. Kymmenen jälkeen joskus lauantai-illoin voi peseytyä, mutta ei koskaan muulloin.

Lohdutin itseäni, että en ole ainoa palvelija, jolta puuttuu samat mukavuudet. Ajattelin useita tuttaviani ja mietin, että eipä heilläkään sen paremmin ole asia...

Mutta ei sekään enää auttanut. Aloin huomata, että olen kytetty orja, yksi tuhansien joukossa.

Sai tehdä työtä 13—14 tuntia päivässä, väsyksiin asti. Jos joskus iltapäivisin oli pari tuntia vapaampi, niin silloinkin oli pidettävä huoli puhelimesta ja ovikellosta. Kello nimittäin oli asetettu kuulumaan minun huoneeseeni asti. Yhtenään piti

hypätä joko telefoniin tai ovea aukomaan.

— Kytetty orja, ilman rautaisia kahleita... ajattelin usein katsellessani ympärilläni olevan talon komeutta.

Ei enää auttanut isäntäväkensä ylistelyt, eikä kehumiset, että työaidostani pidettiin. Ei se enää huvittanut. Vähitellen ääni muuttui. Olin heidän mielestään tullut tylyksi ja ylpeäksi.

Omasta mielestäni oli viimeinkin ylpeytteni kadonnut, huomattuani todellisen asemant. Ihmettelin, että miksi en ollut tätä kaikkea ennen nähnyt. Tunsin suurta sääliä osatoveritani kohtaan...

Aloin erikoisemmin tarkastella rikkaiden asuntoja ulkoapäin, mutta vielä tarkemmin katselin yläkerroksien ikkunoita...

Siellä oli toisien perhepalvelijoiden asuntoja, pieniä ullakkokamareita... kanakoppeja...

Ajattelen naispalvelijoiden tuokaa asemaa, sitä orjuutta, johon he ovat kytetty. Olen pu-

hunut toisille tyttötuttavilleni tästä, mutta useat ovat sitä mieltä, että pieninä joukkoina emme kykene asiaa parantamaan.

Järjestyttään — se on voimaa! huudahdan heille.

Pajon olisi tehtävä perhepalvelijain aseman korjaamiseksi. Ensimmäinen tärkeä askel olisi työpäivän lyhentäminen kahdeksan-tuntiseksi, kuten muillakin työaloilla. Siitä seuraava askel pyhätöön lopettaminen. Silloin alkaisi "piikakin" tuntea olevansa ihminen, kuten muutkin.

Me suomalaiset voimme tehdä palvelijain aseman parantamiseksi liian vähän. Mutta sen me kuitenkin voimme, että työskennellessä "toiskielisten" kanssa koettamme heille vointimme mukaan selostaa asiaa. Jos kaikin sen teemme, silloin on alkukylvyö tehty, olosuhteitten puoleksi muokkamaan maahan. Se kylvyö alkaa varmasti orastamaan. tuottaen hedelmiä aikanaan.

Maija J.

Tilaa Toveritar!

NAISET, HEI! HEI!

Karkausvuosi on käsissä, koristakaa itsenne niin että te "miehelle kelpaatte." CALIFORNIAN RUUSUHELMET ovat ihannimmat koristeet mitä nainen voi saada. Ne ovat valmistettu kuivausta Californian ruusuista ja tuoksuavat mainion hyvältä. Milloin ette niitä käytä kaulassanne, säilyttäkää ne vaatteenne seassa ja ne antavat hienon ruusun tuoksun vaatteisiinne. Monet yläluokan naiset ovat maksaneet satoja dollareita saadakseen Californian ruusuhelmet, mutta me emme vaadi teiltä niin paljoa, ainoastaan \$2.00. Eikä teidän tarvitse lähettää rahaa heti tilauksenne mukana, vain 6c postimerkit tämän ilmoituksen mukana ja me lähetämme nämä hienot, arvokkaat helmet lähettäväksenne. Jos ne teitä miellyttävät, lähetätte niistä meille ainoastaan \$2.00, elleivät tyydytty, palautatte ne heti takaisin. Helmet lähetetään sievässä laatikossa ja ovat ne mitä sopivimmat joko vihkiäis-, syntymäpäivä-, koulunpäättyjäis- tai miksi lahjaksi hyvänsä. Joka "helun miehen" olisi annettava työtönsä Californian ruusuhelmet "rakkauden siteeksi", silloin saatte hänestä ikuisen ystävän. Me emme puhu helmistä tämän enempää, ne puhuvat itse puolestaan kuin ne teille saapuvat. Sen vaan sanomme, että naiset ilman Californian ruusuhelmiä, puuttuu jostain perin kaunistaa ja arvokasta. Kaikki rehelliset ihmiset kiiruhtakaa tilauksenne heti. Epärehelliset alkää vaivato itseänne, teille voi koitua ikäviä seurauksia. Ilmoitakaa minkäväriseet helmet haluatte tai useampia värejä varalta.

RELIABLE SALES COMPANY
BOX 2143 TAMPA, FLORIDA

HUOM.! Asiamiehiä halutaan, naisille mainio sivuansio. Asiamiehiksi halulliset kysykää ehtojamme.

Rahanlähettäjille!

Kansalaisillemme maksamme dollareista Suomen Pankin virallisen myyntikurssin. Kurssin muuttuessa Suomessa se meille ilmoitetaan sähkösanomalla. Näin saatte dollareistanne

KORKEIMMAN HINNAN.

Yllämainittua tapaa seuraten me maksoimme dollarista

Smk. 20.80 | Smk. 20.80

Toukok. 27 p.

Toukok. 28 p.

Lähetyskustannukset 25 senttiä postiteitse, \$3.50 sähköiteitse.

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta r. l.
ainoa asiamiehemme Suomessa, vastaa kauttamme lähetetyistä rahoista.

HELANDER & NEKTON
PRIVATE BANKERS,

Woolworth Bldg., Room 1104. 233 Broadway, New York City.